

Oranje grasvelden zijn onnodig

De provincie Drenthe is begonnen met een proef waarbij boeren eerder mogen ploegen, om het gebruik van het chemische landbouwmiddel glyfosaat terug te dringen.

WOUTER HOVING

Op een akker in Nootgedacht zijn de velden wit van de rijp. Achter op een trekker zit Albert Zantingh, biotechnicus van Wageningen Universiteit. Hij laat een metalen buis de grond in zakken, en verzamelt modder in drie rode emmertjes. Het is de start van een nieuwe proef, wat is het beste moment om grasland te veranderen in akkerland zonder chemische middelen?

Het is in grote delen van Drenthe al eeuwenlang heel gebruikelijk: afwisselen van grasland en akkerbouw. Dat moet ook wel, want zandgrond heeft weinig voedingsstoffen. Daar moet je dus een beetje zuinig mee zijn. Gras als 'rustgewas' zorgt ervoor dat de bodem verbetert en weer rijker wordt aan die voedingsstoffen. Gewassen als aardappels en bieten kunnen hier vervolgens weer van groeien. De boer maakt zijn akkers klaar in februari en maart - na een jaar waarin er gras is gegroeid - door dit onder te ploegen. Als het gras dan voldoende is afgebroken, kunnen nieuwe gewassen zoals aardappel worden gepoot.

Die zogenaamde wisselteelt is handig, maar kent ook een groot nadeel. Boeren moeten het grasland, dat ze de bodem in ploegen, een handje helpen bij het afbreken. Dat doen ze met de onkruidverdelger glyfosaat, in de volksmond ook wel RoundUp. Door dat chemische middel kleurt het grasland helemaal geel of oranje. Tegenstanders claimen ook dat het stofje ongezond is voor mensen, al is hier volgens de Universiteit Wageningen nog nooit kei-

Albert Zantingh doet zand in emmers op een akker in Nootgedacht. Hij test het stikstofgehalte in drie lagen van de grond. FOTO HARRY TELMAN

hard bewijs voor gevonden.

„Er is in ieder geval veel discussie over”, vertelt Giske Warringa, projectleider van de proef en zelf veehouder in Nootgedacht. De gele of oranje velden leveren geregeld reacties op van bezorgde omwonenden. „We willen daarom het liefst zonder het chemische middel werken. Dat is wel oppletten, want het weglaten van glyfosaat aan het begin mag natuurlijk niet tot gevolg hebben dat later in de teelt juist meer van een ander middel nodig is.”

Maar het kan zonder, want dat lukte vroeger ook. Het probleem is nu echter dat boeren - in tegenstelling tot vroeger - pas na 1 februari mogen ploegen. Boeren willen wel eerder, maar mogen dat niet. Het rijk heeft de datum van 1 februari vastgesteld. Het idee daarachter is dat het land anders te lang braak ligt, waardoor de stikstof uit de bodem spoelt en wegvloei in het opper-

Wetenschappers bepalen in Drenthe het ideale moment van ploegen

vlakke- en grondwater. Als de boer later ploegt, plant hij sneller daarop zijn gewassen. De plantenwortels houden dan de bodem met alle mineralen beter vast.

Maar wat nu eigenlijk het perfecte moment is om te ploegen, met zo min mogelijk uitspoeling van stikstof, is volgens Warringa nooit echt onderzocht. Volgens haar is er veel voor te zeggen om al in januari te ploegen. De verwachting van de onderzoekers is dat stikstof dan helemaal nog niet meteen wegspoelt, doordat het stikstofhoudende gras in de bodem eerst moet verteren.

Voor boeren zou dat fijn zijn. Als ze al in januari mogen ploegen, is de kans groter dat er een week tussen zit waarin het weer meezit. Nu is het vaak zo dat de ploegdatum door vorst, sneeuw en veel regen pas in maart komt te liggen. En dan is dus glyfosaat nodig om de afbraak van het gras in de bodem te versnellen. Anders kunnen de nieuwe gewassen de grond niet in.

Naast het feit dat je dan geen chemische stoffen meer nodig hebt, heeft een eerder ploegmoment nog een voordeel. Na grasland verbouwen akkerbouwers graag aardappelen. Maar doordat gras er een tijdlang over doet om af te breken, komt de stikstof uit de graszoden vaak pas ergens in juni goed vrij. Dan komt het niet meer terecht in de aardappelen, maar in de plant.

Dat is jammer, want om die reden moet de boer zijn akker extra bemesten, terwijl de voedingsstof ook

gewoon in de grond zit.

Potentieel levert de proef een win-win-situatie op: wisselteelt met minder chemische troep, betere aardappelen omdat ze meer voedingsstoffen opnemen, en minder stikstofuitspoeling in het water.

Op twee graslanden in Nootgedacht en Anderen ontstaat daarom de komende vier maanden een lapjesdeken aan geploegd en niet-geploegd land. Iedere maand ploegen wetenschappers van de Universiteit Wageningen er een nieuw vakje bij van 15 bij 20 meter. Zo bepalen ze wat het ideale moment van ploegen is.

Vervolgens nemen de onderzoekers een aantal keren in het jaar een bodemonster om te onderzoeken hoeveel stikstof er in de bodemlagen zit. En dat drie jaar lang, want verschillende weersomstandigheden kunnen de resultaten flink beïnvloeden.